МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ИНСТИТУТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО

НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII клас, 17 юни 2026 година

Вариант 1

ПЪРВА ЧАСТ (75 минути)

Прочетете текста, запознайте се с информацията в таблицата и изпълнете задачите от 1. до 16. включително.

Йордан Йовков прекарва седем години от живота си в Букурещ, столицата на Румъния. През есента на 1920 г. той е назначен за сътрудник по печата при българската легация[1] в града, където пристига в края на септември. Два месеца по-късно при него идва жена му Деспина с дъщеря им Елка.

По време на престоя си в румънската столица семейството сменя няколко квартири. През есента на 1921 г. Деспина Йовкова става учителка в българското училище в Букурещ и Йовкови получават една стая на първия етаж в сградата на училището. Любопитен факт е, че в същата сграда е живял и преподавал Христо Ботев, но близо половин век по-рано. По този повод Йовков споделя: „Ето тук се падна и мен честта да живея, гдето все още бродят сенките на великите родолюбци“.

След много тревоги, свързани с уволнения и преназначения, в Букурещ за Йовков настъпва значително по-спокоен период. Той е назначен за втори секретар на легацията и през 1923 г. заедно с жена си и дъщеря си се премества в последната си букурещка квартира, където остава до заминаването си от Румъния. Именно тук Йовков е създал някои от най-известните си разкази – „Песента на колелетата“, „Съд“, „Дядо Давид“, „Дрямката на Калмука“, „Частният учител“. Но може би най-забележителното творческо постижение от букурещкия му период е цикълът разкази „Старопланински легенди“. За него Йовков се вдъхновява от спомени от детството си в Жеравна и използва фолклорни мотиви от легенди и народни песни. „Старопланински легенди“ включва творби, които първоначално писателят започва да публикува като самостоятелни произведения, а по-късно ги обединява в цикъл. Той е отпечатан през 1927 г. в София.

Паметта за Йовков се пази в румънската столица и днес. От 1998 г. училището към българското посолство в Букурещ носи неговото име, като всяка година учениците изразяват почитта си към големия писател чрез различни инициативи. А през 2024 г., когато български екип снима документален филм, посветен на живота на Йовков в Букурещ, мнозина от тях участват с радост в снимките.

---

[1] *Легация* – дипломатическо представителство в чужда страна; посолство.

Информация за Йовкови произведения

Произведение	Място на създаване	Година на публикуване
Разказът „Съд“	Букурещ	1921 г.
Разказът „Дрямката на Калмука“	Букурещ	1922 г.
Разказът „Дядо Давид“	Букурещ	1923 г.
Разказът „Песента на колелетата“	Букурещ	1927 г.
Цикълът разкази „Старопланински легенди“	Букурещ	1927 г.
Разказът „По жицата“	София	1927 г.
Разказът „Серафим“	София	1934 г.
Цикълът разкази „Ако можеха да говорят“	София	1936 г.

1. Темата на текста е:

А) румънският период от живота на Йордан Йовков
Б) откриването на българската легация в Букурещ
В) създадените в Румъния произведения от Йовков
Г) спомените на Йовков за българското училище в Букурещ

2. Кое твърдение НЕ е вярно според информацията в текста?

А) Семейството на Йовков живее на различни места в румънската столица, докато пребивава в Букурещ.
Б) Най-напрегнатият период за Йовков е след назначаването му за втори секретар в българската легация в Букурещ.
В) Документален филм с участие на ученици от българското училище в Букурещ разказва за живота на писателя в града.
Г) В Букурещ и днес се показва дълбоко уважение към личността на Йордан Йовков чрез разнообразни ученически изяви.

3. Кое е вярното твърдение според информацията в текста?

А) Разказът „Серафим“ е сред най-забележителните творби на Йовков, създадени през букурещкия му период.
Б) Йовков създава „Старопланински легенди“ въз основа на спомени и на мотиви, заимствани от фолклора.
В) Училището към българското посолство в Букурещ от 2024 г. носи името на Йордан Йовков.
Г) Цикълът разкази „Ако можеха да говорят“ излиза от печат в края на 20-те години на XX век.

4. Кое твърдение е вярно за информацията в текста и в таблицата?

А) Текстът и таблицата съдържат информация само за литературната дейност на Йовков по време на престоя му в Румъния.
Б) Текстът запознава с живота на Йовков в дома му в Жеравна, а таблицата – със създадените там произведения.
В) Текстът дава сведения за седемгодишния престой на Йовков в Румъния, а таблицата – за някои от неговите творби.
Г) Текстът и таблицата представят спомени на Йовков за живота и творчеството му в румънската столица Букурещ.

5. Коя информация се съдържа и в текста, и в таблицата?

А) за документалния филм, посветен на живота на Йовков в Букурещ
Б) за дейността на Йовков в българската легация в румънската столица
В) за разказите, написани след завръщането на Йовков от Букурещ
Г) за годината на издаване на цикъла разкази „Старопланински легенди“

6. Глаголната форма *е създал*, употребена в текста, е за:

А) бъдеще време в миналото
Б) минало предварително време
В) минало несвършено време
Г) минало неопределено време

7. Какъв е видът на подчертаното в изречението местоимение *му*?

Два месеца по-късно при него идва жена <u>му</u> Деспина с дъщеря им Елка.

А) лично местоимение
Б) показателно местоимение
В) притежателно местоимение
Г) неопределително местоимение

Прочетете изречението и изпълнете задачите от 8. до 10. включително.

След много тревоги, свързани с уволнения и преназначения, в Букурещ за Йовков настъпва значително по-спокоен <u>период</u>.

8. С коя дума може да се замени употребеното съществително име *тревоги*, без да се промени смисълът на изречението?

А) притеснения
Б) безредици
В) премествания
Г) размирици

9. Каква част на изречението е подчертаната дума *период*?

А) подлог
Б) допълнение
В) определение
Г) обстоятелствено пояснение

10. В кой ред думата, употребена в изречението, е причастие?

А) свързани
Б) настъпва
В) значително
Г) по-спокоен

Прочетете изречението и изпълнете задачите от 11. до 13. включително.

„Старопланински легенди“ включва творби, които първоначално писателят започва да публикува като самостоятелни произведения, а по-късно ги обединява в цикъл.

11. Какво е изречението по състав?

А) просто изречение
Б) сложно съчинено
В) сложно съставно
Г) сложно смесено

12. Каква част на речта е подчертаната в изречението дума *първоначално*?

А) прилагателно име
Б) съществително име
В) наречие
Г) глагол

13. Запишете съставното сказуемо, употребено в изречението.

Прочетете изречението и изпълнете задачи 14. и 15.

А през 2024 г., когато български екип снима документален филм, посветен на живота на Йовков в Букурещ, мнозина от тях участват с радост в снимките.

14. Запишете формата за условно наклонение на подчертаната глаголна форма *снима.*

15. Запишете САМО обособената част, употребена в изречението.

16. Като имате предвид информацията в таблицата, запишете САМО заглавието на най-рано публикувания Йовков разказ.

17. Препишете текста, като поправите допуснатите 14 (четиринайсет) грешки – правописни, пунктуационни и при членуване.

Във някой от разказите си, Йовков рисува не само образът на не пристъпния Балкан но и необикновенния романтичен свят на свойте герои. Писателят претставя цялосно животът на човека раскривайки противоречията в същноста му.

18. В кои две творби проявите на благородство са мотивирани от състрадание?

А) „Неразделни“ и „Една българка“
Б) „По жицата“ и „Серафим“
В) „Хайдути“ и „Косачи“
Г) „Художник“ и „Вятър ечи, Балкан стене“

19. Пейзажът изгражда атмосфера на приказна тайнственост в:

А) „Косачи“
Б) „Радини вълнения“
В) „Хубава си, моя горо“
Г) „Бай Ганьо пътува“

20. Кое твърдение НЕ е вярно за лирическия говорител в „Българският език“?

А) Възхвалява красотата и богатството на родния език.
Б) Равнодушно приема позицията на тези, които хулят езика.
В) Представя връзката на езика и с миналото, и с бъдещето.
Г) Противопоставя се на ругателите, които отправят нападки към езика.

21. Кое тълкуване съответства на смисъла на „По жътва“?

А) Творбата разкрива отчуждението на човека от природата.
Б) Сюжетът подсказва, че трудът и любовта са несъвместими.
В) Текстът внушава, че жътвата и жертвата са неразривно свързани.
Г) Финалът загатва, че между трудовия делник и празника няма разлика.

22. За коя героиня от изучена творба се отнася характеристиката?

Дори в най-тежките ситуации не се отчайва и успява да преодолее трудностите по пътя си.

А) Нонка от „По жицата“
Б) Пенка от „По жътва“
В) баба Илийца от „Една българка“
Г) Калина от „Неразделни“

23. Кое твърдение е вярно?

А) В „Хайдути“ малкият Чавдар се възхищава на своя вуйчо и мечтае да последва примера му.
Б) Във финала на „Отечество любезно, как хубаво си ти!“ е изразена увереност, че българите ще оценят красотата на майката родина.
В) В „На прощаване в 1868 г.“ изборът на героя да се противопостави на робството, не е разбран от всички в общността.
Г) В „Опълченците на Шипка“ лирическият говорител представя подробно развръзката на битката – победния ѝ край.

24. В листа за отговори срещу всяка буква в таблицата запишете заглавието на изучена творба, за която се отнася съответното твърдение.

А) Смелостта на героите да се противопоставят на традиционните норми чрез любовта си, ги характеризира като различни в патриархалната общност.
Б) Странен, кротък и чувствителен, героят откликва на отчаяна нужда на страдащ човек, като щедро дава всичко, което е припечелил.
В) Бедността и страданието в живота на невръстните герои са в контраст с блясъка, разкоша и бездушието на големия град.
Г) Животът на героите в чуждата страна, белязан от лишения и оскъдица, ги обрича на всекидневна борба за оцеляване.

25. Запишете в текст от 3 – 4 изречения какво внушават думите на Лазо към Благолажа от „Косачи“:

Ами тия чудновати работи, дето ми ги разправяш, защо ми са?